

БРОЈ 10 АПТА

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

Парчета хартије?...

III.

Шта ће историја рећи, на пример, о повреди Црвенога Крста, ове једне од највећих и најлепших тековина људске културе, којој на челу блиста узвишено знамење хришћанских идеала, вере љубави? Она је од свих народа, чак и оних у Азији, и оних у Африци, сматрана и узаконена као неповредна светиња.

Црвени Крст! Једина утеха у овој неизмерној пустоши, једини ленгер у овоме мору јада, једина уздигнута тачкица у овој долини шљама, једина заштита и прихват болних и несрећних, скрханих јунака и увељених родитеља. Слаба снага да чини довољно велика дела, сувише слаба да олакша свеколику коб целог зараћеног света, једина мала светиљка у овој безмерној ноћи људске несреће, — па је и њу, једину помрачио, крвљу умрљао безбожник и бездушник.

Немачки послужитељ, Бугарин, имао је чак толико безочности, да баци у лице целом човечанству, и садањем и будућем, да не признаје Српски Црвени Крст тобоже што Србија у ствари не постоји.

Као да Црвени Крст, према својим и свима осталим државним законима, може бити само српски. Он се назива према земљама у којима његови одељци раде, али он је свуда и у свако време један и недељив, општи, светски. И у државама самосталним као и у потчињеним. То није уставна држава, то је уставна народа. У крајњој анализи свих људских срдаца, и мушких и женских. Установа генерална, најгенералнија како се само замишлити може.

Решавање о раду Црвеног Крста не спада у право разних влада и држава. Све институције Црвеног Крста имају своје старешинство, признато једним општим светским законом свих народа, Поједине државе немају права решавати, а најмање за време рата, о њима. Када старешинство, ко-

је има светску власт, призна какву установу Црвеног Крста, све се државе имају да повињују овоме решењу. Та власт и јесте баш зато тако велика, да би и у метежима рата била успешна. Нико нема права не признати једну установу ове врсте, док је старешинство признаје.

Ако је Бугарска хтела да обеснажи право Српског Црв. Крста, и мала се обратити на надлежно место. Она ни пошто није имала право да самовласно решава, па чак и да извршује своју вољу о нечем, што је изузето од њене увиђавности. Нико не може бити паметнији од закона, а још мање од оног који је углавио цео свет.

Замислите само слику: једна Бугарска не признаје закон целог света! То личи на оног малог татарског кана, тамо негде у Средњој Азији, који после ручка објављује преко свога доглавника са куле свога градића, да сад могу и остали владоци света да ручају, пошто је он устао са стола. Он то може објављивати у своме будаку, као што и Бугарска може у својој земљи да чини разна насиља, пошто рат траје.

Српски Црвени Крст није престао. Онај који има права да решава о његовом опстанку или престанку, није га укинуо, шта више он га је и даље признао. Српски Ц. К. је дакле посебни део те опште установе, као што су посебни Црвени Крстови само део једне велике целине, и заповедна је дужност да му се сваки покори без оклевања, приговора и страха.

И зато крик потопљене бољничарке, често из високог рода, уздах рањеног јунака умирући у далеким водама вапије у небо гласом који продира усветску историју и од којег је уздрхтало срце целог моралног света.

Оног моралног света, који би требао да истакне ово окрвљено знамење на заставу у борби противу новог не-

крста, да овај осећа, да се не може некажњено титрати са свима законима, чак и божанским.

Они, којима је неко време импоновала Виљмова лудост и Фердинандова поквареност, нека узму ово на ум и нека се сете да треба правити разлику између снаге немачке и лудости Виљмове.

Снага ће бити скрхана, а лудакову круну замениће лудачка капа и кврга. То је неминовни ток догађаја који никад није ишао странпутицом, већ право к циљу.

Ми идемо неповратно њему.

У ГАЗИ

Лондон, 8. нов.

Један дописник из Палестине шаље следећи извештај: Посетио сам Газу, варош са великим бројем раштрканих и прљавих кућа. Ништа нема лепо ни занимљиво у овој вароши, осим великога врта, који опкољава целу варош, а који је ограђен плотовима кактуса. Ови плотови послужили су непријатељу прошлог априла као изванредан заклон. Ови кактуси у пречнику су од 2—7 метара, те потпуно заклањају од ирањана. Иза ових плотова Турци су ископали дубоке ровове, а испред њих разапели жицу. Да Енглези дођу до ових ровова, морали су прећи равнацу, којом је потпуно доминирала турска артиљерија.

Пре напада пешадије, енглеска артиљерија отворила је страховиту ватру на ове положаје. За пуних десет дана турски положаји обасипани су кишом челика. Цео је терен изоран гранатама и заступ ковадима граната и шрапнела. Међу Турцима, који до сада нису никад осетили такво страховито бомбардовање иагло је опао морал и они се повукли. Напустише и одбранбени систем Ал Муктар. Да су Турци бранили овај положај до краја, нас би његово заузимање скупо стало, јер је био изванредно организован. Немци и Турци уверени су била да је незаузимаљив. Непријатељски официри заробљени пре заузећа Газе, тврдили су, да Енглези неће никад заузети Газу. Али, захваљујући стратегијској способности генерала Алемби, ми смо за десет дана заузели овај положај, који је непријатељ, под надзором Немаца за толике месеце утврђивао. У овим борбама заробили смо поред огромног материјала и 4000 заробљеника са 34 топа.

ЈЕДНО МИШЉЕЊЕ

Лондон, 8. нов.

»Евенинг Стандард« мисли, да ће аустро-немачка офанзива на италијанскоме фронту донети велике користи савезницима, и ако су Италијани у почетку имали неуспеха. Овај је лист увек тврдио, да Савезници имају највише изгледа на италијанскоме фронту, да задобију одлучу победу. Он је тражио да се нападне на Аустрију у правцу Љубљане и да се тако створи фронт, који ће бити за непријатеља и опаснији и тежа.

АЛБЕРТ ТОМА О РУСИЈИ

Женева, 9 нов.

У »Женевској Трибуни« је г. Алберт Тома рекао неколико речи о Русији од којих су ове главне:

Ситуација у Русији мало је тешка, ипак се може према њој имати поверења. Око Керенског су напреднији кадети и сви руски патриоти, који се брину за очување демократије и за одбрану отаџбине. Од априла 1917. симпатије према провизорној влади само су расле. После јулског догађаја са Корниловом и сада са бившим министром војним, дисциплина је у војсци ојачала и реорганизација се врши са сигурношћу. Револуционарна Русија ће показати да она неће засебан мир и да ће о-

стати верна својим Савезницима за триумф слободе и правде, због кога је она патила под апсолутистичким режимом толико столећа.

На завршетку Алберт Тома је рекао, да је победа извесна. Свуда влада потпуно поверење у савезнике, да ће само они моћи да доведу до трајног и чврстог мира.

ПРОПАЛЕ ТЕЖЊЕ

Лондон, 9 нов.

Утисак, који су проузроковали непријатељски успеси на италијанском фронту, сасвим је противан непријатељском очекивању, јер искључује сваку могућност за скоре преговоре о миру. Савезници не мисле ни да говоре о миру, као што се најбоље видело у британском Доњем Дому.

»Дељи Кроникл« констатује да битни циљ свих Савезника је онај, који је Вилсон изнео у своме одговору Папи, то јест, уништење пруског милитаризма, који давас не само што није сломљен, већ, са својим успехом у Италији, подигао је свој углед. »Закључењем мира данас пруски би милитаризам добио најпобедовоснији мир. Ето, зашто су догађаји на италијанском фронту уништили сваку могућност за преговоре о миру.

Немачке наредбе

Благодарећи љубазности једне личности, дописник »Журнала де Деба« био је у могућности да прелиста и прочита све наредбе, које су немачке војне власти издале за време окупације француских територија.

Како су ова документа врло занимљива, а простор листа мали, то ћемо поменути само неке наредбе и то онако како су објављене, хронолошким редом:

Писмене наредбе, које је потписивао мајор Самсон, »Оберстлајтант унд Етапенкомандант« у Шони, од почетка 1915 године ређају се једва за другом свакога дана, ишпавајући становништву слободе и средстава за живот.

13 јануара наредбом се тражи да сваки јави колико је хектара земље засејао, исто тако шта је и колико засејао. 14 јануара се наредбује да се јави број грејалица, лампи, и фењера, који би се могао ставити на расположење немачкој војсци. 19 јануара да сва

ки јави број душека, јастука, чаршави, и покривача, као и своју адресу, како би му се одузети предмети могли вратити после рата. 21 јануара слеђује слична наредба за велосипеди. 22 јануара за све намирнице од брашна, за све пшенично брашно, од ражи и од крошпира. Истом се наредбом забрањује становништву употреба пшенице, а за исхрану му се само даје дневно 105 грама ражи за одрасле а 50 грама за децу. 25 јануара издата је слична наредба за сламу, сено и крошпир. 30 јануара наредбује се да свака јави колико има буради и чега у њима има.

Осим тога у јануару су издате наредбе, којом се позивају становници да плате ратну контрибуцију и да не дирају телеграфске жице, иначе ће бити стрељани.

5 априла је сваки дужан да пријави колико има кокошицу; 7 колико има косачица исправних а колико неисправних за оправку; 10. колико

има обрађених башта, пашњака и другог земљишта. Забрањује се куповина вина и других намирница од којих се и њихових предродница, као и узимање лекова из болница.

Наређује се наредбом виших власти да сви грађани поздрављају све официре без разлике.

У мају су издате наредбе да се одузимају косе, канап, стока за клање. Забрањује се кошење детелине и напасане стоке вома.

Становништво се опомиње да је најстрожије забрањено дописивати се са неокупираним крајевима Француске; иначе, ко се буде ухватио, биће кажњен за шпијунажу.

У јуну сваки мора да пријави кола са четири точка, лака и тешка.

Нико несме држати ни голуба ни грлицу. Нико несме држати код себе странца. Земљопоседници морају пријавити име, стан, као и шта све гаје на своје земљишту. 18. јуна позивају се на козидбу сви становници без разлике на положај који заузимају у друштву. И т. д. И т. д.

Мислимо да свему овоме другог коментара не треба.

ЗАЛУДНИ НАПОРИ

Женева, 9 нов.

Председник аустријске владе Сајдлер покушава понова да преговара са Југословенима, како би их одвратио од опозиције. Он им је понудио да се измени систем владавине, али је све било узалуд. Због овог одбијања а и због држања Чеха, говори се да ће у Чешкој завладати реакција.

Мађарска се опет налази пред великим скандалима. Мађарскаг орган графа Кароли обећава да ће објавити нека документа, која ће згранути свет. Не зна се само да ли ће цензура допустити објаву ових документа.

НЕМАЧКИ ГУБИЦИ

Лондон, 9 нов.

Бирмингем Дејли Пост пише:

Дописник листа 'Тид' из Келна јавља, да званична листа немачких губитака у погинулим, рањеним, заробљеним и несталим износе 30 књига, штампаних инфолно, укупно 20.000 страна. Он је сабрао све ове губитке и у тврдио да они износе 8.700.000 људи.

ОТКРИВЕНЕ НАМЕРЕ

Берн, 9 нов.

Да би могли добити тачну слику на што смера Немачка овом офанзивом против Италије, довољно је прочитати у службеном листу »Келнише Цајтунг« чланак под насловом: »Полагање рачуна«.

У чланку се набрајају сва добродинства, која је Италија имала од Тројног Савеза и »протекцијом« двеју царевина. Понавља стару песму о италијанској вероломности и каже,

да су Италијани били обузети жељом за отицањем.

Говори о Италији као о каквом злочинцу и долази до овог закључка, који потпуно одржава душевно расположење и открива немачки политичко војнички план:

»Немачке песнице и немачке гранате сада су на делу, да освете нанету неправду; немачки и аустро-угарски заточници гуще дрског лопова, да не може никада више пружити руку за оним, што припада другим народима. Данас у сваком најзачаченијем крају Немачке радује се свет због рушења италијанске куле од артије.

Италија би требала да научи свој народ да чита и да пише и да га поведе благостању, место да разматањем води неку велику политику без садржине.

Наш пут ка миру пролази сада кроз једну неминовну етапу: сломи-ти непријатељску Италију«.

Лист говори и о мржњи немачког народа према Италијанима и додаје да немачки народ верује, да је овај италијански пораз заслужена казна, суд божи, који се слаже са

људским осећањем, и завршује: »Успех Италије била би морална ђушка за све оне, који још верују да има нечега доброг у људској природи«.

Овај чланак службене »Келнише Цајтунг-а« доказује каква пропаганда мржње и каква бес за осветом влада у Немачкој против Италије.

У заносу једног тренутног војничког успеха маска је пала.

НЕСВРШЕНА КРИЗА

Царих, 9 нов.

Веровало се да ће Хергингови наименовањем за канцелара бити свршено са политичком кризом у Немачкој. Међутим, ако је свршено са канцеларовом кризом, министарска криза још траје. Још се није могао постићи никакав споразум за главна места у царевинској влади ни у Пруској.

Фон Пејер, кога је на место Хелфериха поставио Хергинг, налази на врло велику опозицију из цареве околне, која би радо укинула место вице канцелара, чему се опет јако противи већина у Рајхстагу.

А за то време парламентарни преговори се воде, али не доводе ни до каквог резултата. Социјалистичка већина у начелу пристаје да помаже владу, ала тражи да у кабинет уђу и два прогресиста.

ЕНГЛЕСКА ПОБЕДА

Данашњи енглески званичан коминике јавља:

Јуче изјутра трећа армија, под командом генерала Сер Дулијена Бинга, извршила је неколико напада између Сен Кантена и Скарпе. Ови напади су извршени без артиљеријске припреме и непријатељ је био потпуно изненађен. Наше трупе продриле су у непријатељске положаје у дубину иза 4 до 5 миља и на широком фронту, добивши више хиљада заробљеника и доста топова.

Операције се настављају. У часу напада, на главном нападном фронту, на узастопним појасевима бодљикавих жица, које су биле врло велике дубине и врло јаке, пред нашом пешадијом ишао је велики број тенкова. На проломе, које су тенкови направили, наишли су енглески, шкотски и ирски пукови, који су прешли истакнуте непријатељске положаје и на јуриш заузели први одбранбени систем Хинденбургове линије.

На целом фронту тада су наша пешадија и наши тенкови наставили напредовање према утврђеном плану и заузели други систем не-

мачке одбране, на више од једне миље иза прве, познату под именом ослона линија Хинденбургове линије.

У овом напредовању трупе источних грофовија заузеле су село Бонави и шуму Лато. После живе борбе пукови енглеских стрелаца и лаке пешадије заузели су Ла Вакри и силне одбране на Еперону и на висоравни. Друге енглеске трупе на јуриш су заузеле село Рибкур и јаком борбом пробиле су себи пут кроз шуму Кује. Шкотске трупе прешле су велику јаругу и прешле у Флескиер где је била жива борба. Друге територијалне трупе заузеле су Авренкур као и системе немачких ровова северно од села, док су улстерске трупе, покривајући лево крило ових трупа, напредовале према северу, дуж северне обале Канала. Доцније, изјутра наставили смо напредовање и брзо смо знатно напредовали на свима тачкама.

Енглески, шкотски, ирски и галски батаљони прешли су канал Маниер и заузели Маркоен и шуму Невис.

Данас смо такође

знатно напредовали западно и југозападно од Камбреа и ако је киша стално падала. Појачања, која је непријатељ врло журно послао на бојно поље, отерана су и заузета је нова серија села и утврђених положаја. Добили смо велики број нових заробљеника.

Тенкови су нам и овога пута много користили у напредовању. На десном крилу смо напредовали у правцу Кревенкер сир Лекур. Североисточно од Маниера освојили смо двојну линију непријатељских ровова на источној обали Канала де Лекур. На овом сектору била је жива борба и сви су непријатељски против напада одбијени. На северу од Маркоана, заузето је село Нојел де Лекур.

У јутру су шкотске трупе напредовале североисточно од Флекјера и заузеле немачке одбранбене линије на југозападу од Кантинга, заузеле село и задобиле нових заробљеника.

Доцније, у току дана, оне су наставиле напредовање и зауставиле се на положајима удаљеним више од 5 миља иза старе линије немачког фронта. Даље на северу улстерске трупе прешле су пут Бопом—Камбре и ушле у Мевр. Јаки непријатељски против напади на наше нове положаје, у близини Билкура, одбијени су.

Број заробљеника прелази 8000 од којих су 180 официри. Још није утврђен број заплениених топова.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЦИРИХ. — »Фосише Цајтунг« пише: И сами максималисти у Русији тврде да неће засебан већ општи мир. Осим тога они траже мир без анексија. Према томе ми не можемо ништа покушавати у Русији.

ПАРИЗ. — »Еко де Парис«, говорећи о ситуацији у Италији, каже: »Вести, које стижу са италијанског фронта све су повољније. Отпор италијанских трупа на Трентину који траје већ два дана, врло је важан. Наступање непријатеља осетно је успорено. То све доказује да се италијанска војска све више консолидује и спрема иза једне јаке одбранбене линије да са савезничким трупама предузме у најкраћем времену контра офанзиву«.

РИМ. — Званичан италијански коминике гласи: Јуче је била јака артиљеријска ватра на целом фронту. У зони обале моринске трупе и британски монитори са успехом су кооперисали. После подне непријатељ је у три маха врло

ГЕНЕРАЛ ВИЛСОН

Лондон, 9 нов.

Генерал Хенри Вилсон, енглески представник у међусавезничком Ратном Савету, родом је Ирац. Боље се избор није могао учинити, јер овај положај захтева велику спрему, генијалност и широке погледе, а то све има код овог генерала. У њему Лојд Џорџ има неограничено поверење. Генерал Вилсон није био убијен, да би се једино на фландријском фронту могло доћи до одлучне победе; рачунао је са разним могућностима и на другим фронтовима. Он је један од оних генерала који је скупа са Робертсом предвидео, да ће Немачка изазвати овај рат.

Одликовао се у бурском рату, где је ослободио варош Ладисмит од бурске опсаде. После рата позван је у министарство војно; био је и професор на ратној школи. Што је енглески експедициони корпус, у почетку рата, онако брзо био припремљен, највећим је делом његова заслуга.

За време одступања код Мона био је у штабу генерала Френча. Ту се својом присушношћу духа и хладнокрвношћу показао као одличан војник. И ако је тада енглески експедициони корпус био децимиран и уништен у вереду, он је ипак знао да опет заведе ред. Пратио је балканске ратове, и теома је искусан у маневрисању. Познаје и руске прилике, јер је неколико месеца пробавио у Русији на челу енглеске војне мисије. Како је, Фок и Жофр веома цене његове способности. Неко, дакле, није способнији од њега, да заједно са Фоком и Кадорном ствара стратегијске планове за сва бојишта.

јачо напао на вис Пертика, северозападно од виса Грапа. Сва три пута непријатељ је одбијен са великим губицима. — На вису Томба и Фенер пешадијска акција није се поновила.

ПАРИЗ. — Већина француских листова истичу да ће Скупштина добро примити кабинет г. Клемансоа.

ЛОНДОН. — Мајор Френч, најстарији син маршала Френча, рањен је у последњим борбама.

ЛОНДОН. — Г. Нејл Примроза, син лорда Розбери, бившег председника министарског савета и министра спољних послова, погинуо је на фронту у Палестини.

РИМ. — Аустрија је до данас вратила Италији 2387 инвалида, официра и војника, а Италија је вратила Аустрији 1872 инвалида.

ПАРИЗ. — Завршене су пробе за евакуацију рањеника аеропланима.